

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Adalet Bakanı Bekir BOZDAĞ** tarafından Anayasanın 98' inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96' ncı ve 99' uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Muazzez ORHAN IŞIK
Van Milletvekili

Türkiye Gazeteciler Cemiyeti, Türkiye tarihinde suikast sonucu öldürülen, faili hala mechul olan veya asıl katilleri yargılanmayan 67 gazeteci olduğunu kamuoyuna duyurmuştur. Bu kişiler dışında medya alanında çalışıp emek veren kişiler de öldürülmüştür. Öldürülen gazetecilerin çok büyük çoğunluğu 1990'lardan sonra katledilmiştir. 90'lardan önce de Sabahattin Ali, Abdi İpekçi, Ümit Kaftancıoğlu gibi gazetecilere yönelik suikastler, bu cinayetlerin politik olduğunu ve iktidarların ihmal veya yönlendirmesi ile bu cinayetlerin katillerinin adil bir şekilde yargılanmadığını göstermektedir. Ancak 1990'lardan sonra gazeteciler iktidarların ve "bazı odakların" açık hedefi haline gelmiş özellikle "Kürt Basınındakiler" daha açık hedef olmuştur. 1990-1995 yılları arasında aralarında Musa Anter, Ferhat Tepe, Nazım Babaoğlunun olduğu 20'den fazla Kürt gazeteci öldürülmüştür. Sadece Kürtler değil Çetin Emeç, Uğur Mumcu, Kutlu Adalı, Metin Göktepe, Ahmet Taner Kışlalı'nın da aralarında olduğu 32 gazeteci 90'lı yıllarda Türkiye'de öldürüldü. Asıl katiller ise hiçbir zaman yargılanmadılar. 2000'li yıllarda da Hrant Dink'ten, Cemal Kaşıkçı'ya Nuh Köklü'den Göngür Aslan'a gazeteci katliamları devam etmiştir.

Son OHAL uygulamasından sonra neredeyse her hafta gazetecilere yönelik fiziksel saldırı, ev baskını, gözaltı, mahkeme, tutuklama ve hapse atma haberleri kamuoyuna yansımaktadır. Türkiye'de gazetecilere yönelik söz konusu hukuksuz uygulamalar ve saldırıların sansür ve otosansüre neden olduğu son dönemlerde, mesleğinin gereğini yerine getiren birçok gazeteci hedef haline getirilmektedir. Türkiye'de basın özgürlüğüne ve bu alanda mesleğini icra eden onurlu gazetecilere karşı baskı, sansür ve kriminalize etmeye dönük uygulamalar birçok boyutuyla devam etmektedir. Sınır Tanımayan Gazeteciler (RSF) örgütünün hazırladığı 2022 Dünya Basın Özgürlüğü Endeksi'ne göre Türkiye, 180 ülke içerisinde 149'uncu sırada yer almıştır. 1998 yılında bu sıralama içerisindeki yeri ilk 100 içinde olan Türkiye'de son yıllarda basın için olumsuz bir dönemin yaşandığı ifade edilmelidir. 2022'nin ikinci çeyreğinde 116 davada 168 gazeteci hâkim karşısına çıktı. Dokuz gazeteciye 17 yıl 6 ay 12 gün hapis cezası verildi. Haziran ayında Diyarbakır'da 16 gazeteci ve medya çalışanının tutuklanması ve sonrasında Ankara merkezli Mezopotamya Ajansı çalışanlarına yönelik ve diğer basın emekçilerine yönelik hukuk dışı saldırılarla cezaevindeki gazeteci sayısı 87'ye yükseldi.

10 Ocak Çalışan Gazeteciler Gününde işsiz bırakılan, işini yaparken ağır risk altında kalan gazetecilerin yanı sıra Türkiye’de cezaevlerinde tutulan 87 gazetecinin mesleklerini yapmaları engellenmektedir. Tutuklu gazetecilerin birçok hakkı sistematik olarak ihlal edilmektedir. Cezaevinde tutulan gazetecilerin haber alma hakları Yeni Yaşam, Evrensel ve BirGün gazeteleri verilmeyerek; Halk TV, KRT, Tele1, Artı TV engellenerek ihlal edilmektedir. Aylardır haklarındaki suçlama ve iddianame netleştirilmemiş onlarca gazetecinin cezaevlerinde ekonomik şiddete maruz kaldığı, günlük ihtiyaçları için fahiş kantin fiyatlarına maruz bırakıldığı ve yüksek elektrik faturası ödemek zorunda bırakıldığı ifade edilmektedir. Meslekleri gereği yazılma ve bilgi hakları korunması gereken gazetecilerin görüşü olarak yazdıkları, aralarında basın mensuplarının da olduğu isimler İdari Gözlem Kurulu’nun keyfi ve gerekçesiz kararlarıyla engellenmektedir. Yaklaşık 7 aydır hiçbir tutuklu incelemeleri duruşmalı yapılmamış, dosya üzerinden yapılan incelemelerde tutuklu gazeteciler ve avukatları da dinlenmemiş, otomatik olarak tutuk devam kararları verilmiştir. Haksız ve uzun tutukluğun yanı sıra cezaevlerinde sohbet, sosyal aktivite ve spor gibi sosyal hakları mevzuatın gerektirdiği ölçüde tesis edilmediği ifade edilmektedir. Tutuklu gazetecilerin mektuplarının gönderilmediği, gelen mektupları ise teslim edilmediği, sağlık haklarının korunmadığı, hastane sevklerinin geciktirildiği, gazetecilere kelepçeli muayene yapıldığı, kadın gazetecilere çıplak arama uygulaması dayatıldığı, koğuşlara konulan kameralar ile kişisel mahremiyetin ihlal edildiği yapılan görüşmelerde ifade edilmiştir.

Bu bağlamda:

- 1) Türkiye’de öldürülen ve halen faili meçhul olan, katili yargılanmayan gazeteci sayısı kaçtır? Bu kişilerden ve genel kamuoyundan resmi bir özür dilenmesi amacıyla bir çalışma yapılacaktır mıdır?
- 2) Türkiye’de basın ve düşünce özgürlüğünün güvencesi olan gazetecilere neden saldırılmaktadır?
- 3) Türkiye’de her yıl kaç gazeteci ve basın emekçisi gözaltına alınmaktadır?
- 4) Türkiye’de mevcut durumda kaç gazeteci ve basın emekçisi tutuklu ve hükümlüdür?
- 5) Türkiye’de adli kontrol ve denetimli serbestlik kapsamında özgürlüğü kısıtlanan gazeteci ve basın emekçisi sayısı kaçtır?
- 6) Türkiye’de yurtdışı çıkış yasağı konulan gazeteci sayısı kaçtır?
- 7) Türkiye’de dijital materyallerine el konulmuş ancak 2023 yılı itibarıyla materyalleri iade edilmemiş gazeteci sayısı kaçtır?
- 8) Türkiye’nin basın endeksinde çok gerilerde olmasının nedenleri arasında gazetecilere yönelik saldırıların etkisi nedir? Bu saldırıların durdurulması amacıyla bir girişim başlatacak mısınız?
- 9) Gazetecilere yönelik Türkiye’de yapılmış haksız ve hukuk dışı gözaltı, tutuklama ve hüküm verme nedeniyle hakkında yaptırım uygulanan kamu görevlisi, savcı ve hakim sayısı 2019-2023 yılları için kaçtır?
- 10) Yapılmış haksız ve hukuksuz göz altılarının tazmin edilmesi için yürütülen bir çalışmanız mevcut mudur?
- 11) Bakanlığınızın Türkiye’de gazetecilere ve basın emekçilerine yönelik saldırı ve hak ihlallerini raporlama çalışmaları mevcut mudur?